

Roekenverplaatsingsplan behorende bij ontheffing Flora- en faunawet FF/75C/2013/0227

Inleiding

Op 25 Februari 2014 heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken aan de gemeente Stadskanaal ontheffing FF/75C/2013/0227 verleend van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover betreft het verstoren van nesten van de roek (*Corvus frugilegus*). Deze ontheffing is gemotiveerd met de noodzaak voor de gemeente om de verplichte waterberging voor Musselkanaal, gemeente Stadskanaal, te realiseren in het gebied ten noordoosten van Musselkanaal, zoals beschreven op pagina 1 van het bij de aanvraag behorende rapport uit 2013 "Activiteitenplan behorende bij de aanvraag waterberging Musselkanaal". Het realiseren van de waterberging gaat gepaard met het kappen van bomen waarin zich nesten van roeken bevinden. Deze roekenkolonie staat bekend als de kolonie Kruisstraat, Musselkanaal.

De ontheffing schrijft onder meer voor om de nesten te verplaatsen alvorens de kap plaatsvindt. Die verplaatsing dient volgens een plan te verlopen dat voorafgaand aan de uitvoering door de Dienst Regelingen (RVO) is voorgelegd en door die dienst is goedgekeurd.

Dit schrijven betreft dat roekenverplaatsingsplan. Dit plan is mede opgesteld door de adviseur van de gemeente en deskundige op het gebied van roeken en roekenkolonieverhuizingen, de heer dr DW van Liere van het buro CABWIM consultancy.

Achtereenvolgens beschrijven we hier de uitgangssituatie, de overwegingen op basis van ervaring van CABWIM en ervaringen met de kolonie tot nu toe en de voor de roeken beoogde situatie. Vervolgens maken we duidelijk hoe de werkzaamheden gepland zijn.

Uitgangssituatie

De dominante boom in het betreffende gebied is de es. De roeken nestelen op 16 april 2013 alleen maar in de essen en wel in 43 nestbomen met een totaal van 69 nesten en een gemiddelde van 1,60

nest per es. De roekennesten bevinden zich in het met rood omgeven gebied van figuur 1.

Figuur 1. Beoogd gebied ten behoeve van de waterberging ten noorden van Musselkanaal met een gemengd boombestand gedomineerd door essen en in het rood het deelgebied waar in 2014 roeken nestelden.

Overwegingen

De roekenkolonie is in 2012 verstoord met het kappen van takken en bomen met nesten (figuur 2). De dader is hiervan onbekend. Sinds die tijd is het aantal nesten, geteld medio april sterk afgenomen (tabel 1).

Tabel 1. Aantal nesten van de roekenkolonie Kruisstraat Musselkanaal, geteld medio april van de afgelopen jaren.

jaar	2010	2011	2012	2013	2014
aantal nesten	228	niet geteld	175	167	69

Dat betekent dat de kolonie feitelijk dreigt 'op te lossen'. Om te proberen de kolonie toch te behouden dienen de werkzaamheden zoveel als mogelijk buiten de nestbouw- en broedperiode van 2015 plaats te vinden. Er zal dan ook direct na de bouwvak 2014 met de ingreep worden begonnen.

Ervaring van CABWIM met roekenkolonies nabij bouwwerkzaamheden zijn dat roeken zich weinig door bouwwerkzaamheden laten storen. Sterker nog, ze foerageren naar bodemdieren, die vrij komen bij graafwerkzaamheden nabij de kolonie. De onverstoordbaarheid en het zoeken van foerage nabij de graafmachines is ook geobserveerd bij de verbreding van de N33 nabij Veendam. Hier moest de oostelijke rij bomen langs de N33 gekapt worden. De hier nestelende roeken zijn verhuisd naar de tegenoverliggende westelijke rij bomen langs de weg. Dankzij behoud van een apart bosje waar de roeken nestmateriaal vandaan haalden, is de verhuizing zonder problemen gebeurd. De nestbouw vond in gelijke aantallen plaats als het jaar ervoor, terwijl er toch volop aan de weg werd gebouwd.

Aangezien menselijke aanwezigheid en bedrijvigheid met grote machines en wagens sowieso in de oorspronkelijke situatie van de gemeentewerken in het beoogde waterbergingsgebied plaatsvond, hebben wij geen reden te vermoeden dat de aanwezigheid van mensen en werkende machines storend op de roeken zal werken.

De ervaring is bovendien dat een verhuizing binnen een roekennestplaats relatief gemakkelijk is, mits op de nieuwe plaats alle bomen aanwezig zijn die de roeken nodig hebben voor zowel het plaatsen, als het bouwen van een nest. De roeken van de hier te

verplaatsen kolonie bouwen in essen en bouwen vooral met essen, els en eik. De nieuwe locatie zal die bomen moeten omvatten. Dat is het geval in de uiterste noordrand en de zuidostrand van het gebied.

Bijkomend voordeel van een minimale verplaatsing is dat roeken niet gedwongen worden af te wijken van foerageerplaatsen waar ze de voorkeur voor hebben. Ook politiek gezien is makkelijker om hier een beschermingsbestemming voor roeken te realiseren, omdat de roeken er al waren.

Figuur 2. Kap van bomen en takken met nesten in de kolonie aan het essenbosje van de Kruisstraat Musselkanaal, geconstateerd 14 april 2012; dader onbekend.

Beoogde situatie

Beoogd wordt om de roeken binnen het bergingsgebied te verplaatsen. Het is daarbij de bedoeling dat de roeken zullen gaan nestelen in de noordrand waar over een oppervlak van 1200 m² de bomen intact zullen blijven. Dit deel omvat een gemengd boombestand van 34 essen, 17 elzen, 12 haagbeuken, 12 esdoorns, 13 eiken en 1 hazelaar. De essen zijn even hoog en oud als de essen in het deelgebied waar voor ingrijpen de roekennesten aanwezig zijn. De samenstelling van het boombestand is precies zoals de roeken nodig hebben voor nestbouw.

De nesten zullen in december 2014 in deze essen worden overgeplaatst. Het zal dan om 1 tot 3 nesten per boom gaan.

Hoewel er in april 2014 69 nesten zijn geteld is het niet de verwachting dat ze alle 69 aanwezig zullen blijven. Er waaien immers ook nesten uit. CABWIM heeft de ervaring dat nesten in essen in sterkere mate uitvallen, dan bijvoorbeeld nesten in eiken. Minstens 2/3 deel zal naar schatting nu uitvallen. Dit is gebaseerd op metingen in 2010 aan deze kolonie, waaruit bleek dat aan het begin van de nestbouwperiode slechts 1/3 aanwezig was van het aantal dat uiteindelijk in april geteld werd. Het is dus volstrekt natuurlijk om de winter uit te gaan met een sterk beperkt aantal nesten.

Naar verwachting zullen er in december ongeveer 20 nesten verplaatst kunnen gaan worden. Zo'n 11 essen zijn hiervoor nodig. Figuur 3 geeft weer hoe de situatie met de in de bomen aangebrachte nesten zal zijn als het gebied ingericht is als waterbergingsgebied.

Verder wordt aan de zuidostrand van het gebied een bestand van bomen aangehouden tot minstens 5 meter uit het hart van de langslopende sloot. Alleen al de meest zuidelijke strook bomen van 5 meter breedte betreft 160 m gemengd boombestand bestaande uit 30 essen, 25 elzen, 29 eiken, 14 esdoorns, 11 berken, 3 populieren, 3 haagbeuken, 2 wilgen en een kastanje. Ook dit bestand is volstrekt overeenkomstig het te kappen bestand waar de roekennesten zich in bevinden.

Figuur 3. Beoogd gebied ten behoeve van de waterberging bij Musselkanaal met in het grijsblauw het oppervlak met boomkap dat als bergingsgebied ingericht gaat worden. De bomen die blijven bestaan omvatten een (uiterst) noordelijk deel van 1200 m², waar roekennesten naartoe verplaatst zullen worden (rode stippen) en twee stroken zuidoostelijke rand (van 5 x 60 en 5 x 160 m).

Werkzaamheden en planning

De werkzaamheden zijn in drie fases gedeeld.

(1) Vanaf midden augustus tot aan december 2014 zal eerst het noordelijk deel van het gebied worden gekapt, gesaneerd en uitgegraven. Ook de gebouwen en terreinen zullen worden gesloopt. Hierbij zullen echter het boombestand met de nesten in de bomen, het in figuur 2 aangegeven uiterst noordelijke deel en de zuidoostelijke randen gespaard blijven. Het is de bedoeling de werkzaamheden nabij de genoemde overblijvende boombestanden dan zo volledig mogelijk gereed te hebben. CABWIM zal tijdens de kap aanwezig zijn om te verzekeren dat een toereikende hoeveelheid essen en een goede mix van bomen blijft bestaan.

(2) Vervolgens zullen kap- en graafwerkzaamheden in december tot en met februari in het zuidelijke deel plaatsvinden, waar de nesten zich bevinden. In december zullen voor de kap plaatsvindt de aanwezige nesten eerst worden verwijderd en verplaatst. CABWIM zal het verwijderen en verplaatsen van de nesten begeleiden.

De verwijdering van de nesten gebeurt met ondersteunende tak en al. Vervolgens wordt het nest met dun ijzerdraad verstevigd. In geval een nest tijdens het verwijderen verloren gaat, zal een kunstnestbegin gemaakt en in de betreffende uitgezaagde ondersteunende takken bevestigd worden. Het geheel van nest met ondersteunende tak zal dan vervolgens in de nieuwe nestbomen worden geplaatst, waarbij het nest zo hoog als mogelijk zal worden gepositioneerd en vastgezet met ijzerdraad. De plaatsing zal vanuit een hoogwerker gebeuren. Als dat niet mogelijk blijkt, dan zullen professionele boomklimmers ingezet gaan worden.

Naar verwachting zal de verplaatsing van de nesten voor 15 december 2014 gerealiseerd zijn.

(3) De werkzaamheden die eventueel na februari 2015 in het gebied toch nog noodzakelijk zijn, zullen vooral resterende landinrichtingswerkzaamheden zijn. Hoewel dan wel de nestbouwperiode van de roeken begint, zijn deze werkzaamheden niet gericht op roeken en of hun (nieuwe) nestbomen, en van korte duur. CABWIM zal gedurende de nestbouwperiode steekproefsgewijs de ontwikkeling van de kolonie observeren, ook wanneer er inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden en de gemeente adviseren ter behoud van de kolonie.